

Jordbruksutskottets betänkande

1984/85:9

om laxfiske m. m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet motioner som väckts under allmänna motionstiden i januari 1984 och som avser olika aspekter på laxfisket. Motionerna avstyrks med hänvisning till att frågan om förutsättningarna för det svenska laxfisket har varit föremål för en utredning vars resultat bereds i regeringens kansli.

Motionerna

I motion 1983/84:557 av Jens Eriksson och Erik Olsson (båda m) yrkas att riksdagen beslutar att avgifter enligt vattenlagen 2 kap. 10 § skall fördelas med 50 % på forskning och 50 % på fiskevårdande åtgärder i de utbyggda älvarna.

I motion 1983/84:558 av Jens Eriksson (m) och Kenth Skårvik (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att fiskeristyrelsen eller annan därför lämplig får i uppdrag att utreda behovet och framlägga förslag till organisation för fisketillsynen.

I motion 1983/84:844 av Arne Nygren m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att åtgärder skyndsamt vidtas i enlighet med vad som i motionen anförs rörande säkerställande av framtida laxfiske i Östersjön och dess tillflöden.

I motion 1983/84:850 av Rune Ångström och Kerstin Ekman (båda fp) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller att omedelbara åtgärder vidtas för att förhindra en utslagning av laxbestånden i älvarna i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen hos regeringen anhåller att internationella förhandlingar med Östersjöstaterna upptas där *enbart* laxfisket behandlas och ej som tidigare då laxen diskuterats som en del i allmänna fiskeförhandlingar,

3. att riksdagen hos regeringen anhåller, att dessa förhandlingar lyfts upp på regeringsnivå på grund av problemets mycket allvarliga art,

4. att riksdagen hos regeringen anhåller att vid förhandlingarna ej endast diskuteras lösningar av tidigare framförd modell med fångstbegränsningar i havsfisket (TAC) utan även förs in ett nytt förhandlingsalternativ med utbyggd ranching avsett för kustnära fiske på landegna bestånd.

jämsides med att det traditionella havsfisket av uppväxande lax successivt helt avvecklas,

5. att riksdagen hos regeringen anhåller, att om så erfordras särskilda förhandlingar upptas med producentländerna Finland och Sovjet angående ranching innan frågan förs vidare till övriga stater.

I motion 1983/84:1846 av Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk) yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande förhandlingar om laxfisket mellan Östersjöstaterna.

I motion 1983/84:1860 av Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fiskeförbud i Öresundsområdet enligt fiskeristyrelsens kungörelse FIFS 1983:15.

Uppvaktning

Under behandlingen av motionerna har utskottet uppvaktats av företrädare för Västerbottens fiskerättshavares förbund, Västerbottensdistriktet av sportfiskarna samt institutionen för ekologisk zoologi vid Umeå universitet.

Utskottet

Riksdagen begärde hösten 1982 med anledning av motioner att regeringen skulle låta utreda frågan om hur vårt land bäst skall utnyttja den naturtillgång vi har i den naturligt reproducerande laxen (JoU 1982/83:7). Utskottet framhöll i det sammanhanget att reproduktionsläget i flertalet naturligt reproducerande vattendrag var så allvarligt att stora områden i stort sett var helt tomma på lax. Radikala åtgärder behövde därför vidtas för att hindra att åtskilliga laxbestånd utrotades. Ett utvecklat fritidsfiske efter lax i de svenska älvarna skulle enligt utskottets bedömning kunna få ekonomisk och social betydelse såväl regionalt som lokalt. I samband med utredningen borde en kartläggning ske av det nuvarande laxfisket för att belysa vilka internationella insatser från Östersjöstaternas sida som skulle komma att erfordras. Även konsekvenserna för yrkesfisket borde belysas. Med anledning av riksdagsbeslutet uppdrog jordbruksministern i juni 1983 åt en särskild utredningsman (generaldirektör Lennart Hannerz) att utreda förutsättningarna för det svenska laxfisket. Utredningen lade fram sitt betänkande Lax (Ds Jo 1984:5) i mars 1984. Ett antal åtgärder föreslås som primärt syftar till en förstärkning av de naturlekande bestånden men

som kommer att få konsekvenser när det gäller totalfångstens fördelning på olika fiskande kategorier. I en framtid skall alla fiskande dra nytta härav, anser utredaren. Åtgärderna bör därför ses som ett paket. Utredningen har remissbehandlats, och ärendet bereds f. n. i jordbruksdepartementet. Utredningens förslag om ökade medel för tillsyn och kontroll har även intagits i fiskeristyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1985/86.

Flertalet av de motioner som behandlas i detta sammanhang har avseende på laxutredningens betänkande.

I motion 1983/84:557 föreslår Jens Eriksson och Erik Olsson (båda m) att de medel som inflyter från fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § 1918 års vattenlag — som motsvaras av 10 kap. 6 § nu gällande vattenlag (1983:291; VL) — fördelas så att hälften används för forskning och hälften för fiskevårdande åtgärder. Därigenom skulle det bli möjligt att vidta åtgärder som säkrar de naturligt producerande laxstammarna för framtiden. En del av medlen skulle användas för förbättrad fisketillsyn.

Enligt motion 1983/84:558 av Jens Eriksson (m) och Kenth Skårvik (fp) har fisketillsynens resurser minskat samtidigt som tillsynsbehovet ökat. Vid våra laxälvar är tillsynen nästan helt borta och på västkusten är den nedbantad till hälften. Mot den bakgrunden begärs en utredning av behovet av fisketillsyn med förslag till organisation.

I tre motioner behandlas laxfisket i Östersjön och dess tillflöden. Åtgärder krävs för att hindra en utslagning av älvarnas laxbestånd. I motionerna 1983/84:844 av Arne Nygren m. fl. (s), 1983/84:850 av Rune Ångström och Kerstin Ekman (båda fp) och 1983/84:1846 av Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk) framhålls att ca 80—85 % av all lax f. n. fångas i havet medan bortemot 15 % fångas vid kusterna. Endast några få procent når älvarna. I motionerna framhålls vidare följande:

Havsfisket bedrivs inom områden där Östersjöälvarnas olika laxbestånd är samlade för tillväxt. Beskattningen kan därigenom slå hårt på redan mycket svaga älvbestånd. Den styrning som är möjlig att tillämpa i kust- och älvfisket (exempelvis genom kvoteringar eller fiskeregleringar) så att fisket riktas mot starkare bestånd medan svaga skyddas, kan inte användas i havsfisket.

I motion 844 föreslås ett åtgärdsprogram för att säkerställa framtida kustnära laxfiske och sportfiske i älvarna. I motion 850 begärs omedelbara åtgärder för att hindra en utslagning av laxbestånden i älvarna. I alla tre motionerna föreslås att förhandlingar upptas på regeringsnivå med övriga Östersjöstater för att åstadkomma fångstbegränsningar. Nya förhandlingsalternativ innebärande s. k. sea ranching bör därvid prövas, anser motionärerna.

Som framgår av det anförda omfattas de frågor som tas upp i nyss berörda motioner i stort sett av den problematik som behandlats i laxut-

redningen. Med hänsyn till att hela problemkomplexet f. n. ligger under regeringens prövning bl. a. i samband med budgetbehandlingen bör motionerna enligt utskottets mening icke föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Motionerna 557, 558, 844, 850 och 1846 avstyrks på den grunden.

I motion 1983/84:1860 av Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) påtalas det förhållandet att såväl fiske med nät som vanligt spöfiske omfattas av ett förbud mot lax- och öringsfiske under höstmånaderna oktober—december som införts till skydd för fiskbeståndet i Kristianstads och Malmöhus län. Enligt motionerna utgör spöfisket inte något hot mot de fiskarter fiskeförbudet avser att skydda. Mot bakgrund inte minst mot samhällets intresse att stimulera ett bredare fritidsfiske för rekreation bör således spöfisket inte omfattas av förbudet.

Utskottet får erinra om att fiskeristyrelsen enligt fiskeriförordningen (1982:126) har att meddela föreskrifter om fiskets vård och bedrivande för fiske efter lax, öring och ål i Sveriges fiskezon och sjöterritorium. Styrelsen har i kungörelse (1983:15) stadgat om förbud mot fiske efter lax och öring i Kristianstads och Malmöhus län under tiden den 1 oktober — den 1 januari. Detta beslut har överklagats i olika hänseenden, bl. a. med en argumentation av samma slag som den motionärerna anfört. Regeringen har avslagit besvären den 7 juni 1984 med hänvisning till att fredningstiden från fiskevårdssynpunkt är ändamålsenligt avvägd.

Utskottet, som konstaterar att bestämmelserna utfärdats i överensstämmelse med gällande ordning, finner för sin del inte anledning att förorda någon riksdagens vidare åtgärd med anledning av motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

- att riksdagen avslår
- a) motion 1983/84:557,
- b) motion 1983/84:558,
- c) motion 1983/84:844,
- d) motion 1983/84:850,
- e) motion 1983/84:1846,
- f) motion 1983/84:1860.

Stockholm den 6 november 1984

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Jan Frans-

son (s), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk) och Jan-Eric Virgin (m).

Särskilt yttrande

Einar Larsson och Kerstin Andersson (båda c) samt John Andersson (vpk) anför:

I fempartimotionen 1983/84:1846 berörs ett allvarligt problem, nämligen att laxbestånden i de outbyggda älvarna är allvarligt hotade genom att allt färre laxar har möjlighet att reproducera sig. I vissa älvar är bestånden redan utslagna. Även de utbyggda älvarna har drabbats av svaga återvändringar och i vissa fall är tillgången på avelslax till kompensationsodlingarna helt otillfredsställande för att ett rimligt avelsurval skall vara möjligt.

I nämnda motion föreslås ett åtgärdsprogram för att komma till rätta med detta problem. Nu avslår utskottet motionen med hänsyn till att hela problemkomplexet f. n. ligger under regeringens prövning.

I anledning av detta har vi inte reserverat oss utan avvaktar eventuella förslag från regeringen. Vi kommer självfallet, om inte ett sådant förslag till stora delar tillmötesgår motionen, att återkomma med det åtgärdsförslag som framförs i motion 1983/84:1846.

